

Opole, dnia 10 marca 2009 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA w OPOLU
45-075 Opole, ul. Krakowska 28
☎ (077) 4003000, fax (077) 4545330

P/08/116
LOP-41019-3-2008

Pani
Jolanta Barska
Burmistrz Nysy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu skontrolowała Urząd Miejski w Nysie zwany dalej : „Urzędem” lub „Gminą”, w zakresie realizacji zadań w aglomeracji Nysa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach 2006 – 2008 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 3 lutego 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Burmistrz niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację zadań przez gminę Nysa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (dalej „KPOŚK”), pomimo stwierdzonych uchybień.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące oceny częściowe oraz ustalenia kontroli:

1. NIK pozytywnie ocenia przygotowanie gminy Nysa do realizacji zadań ujętych w KPOŚK w ramach aglomeracji Nysa, na co złożyły się następujące działania:
 - a) W 2005 r. gmina Nysa wraz z 4 innymi gminami, tj. Głuchołazy, Otmuchów, Pakosławice i Paczków opracowała propozycję utworzenia aglomeracji Nysa. W wyniku konsultacji, uzgodnień i zmian, plan aglomeracji Nysa został zaakceptowany przez Wojewodę

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Opolskiego i aglomeracja ta utworzona została w oparciu o rozporządzenie Wojewody Opolskiego nr 0151/P/08 z dnia 24 stycznia 2008 r.². W jej skład weszło 78 miejscowości z ww. gmin, w których wg stanu na dzień 31.12.2007 r. zamieszkiwało 100 557 osób, a równoważna liczba mieszkańców (RLM) wynosiła 145 557 osób.

b) Opracowano studium wykonalności przedsięwzięcia dla Gminy Nysa, pn. „*Odrowadzenie ścieków sanitarnych z miasta Nysa i wsi gminy Nysa*” z 30.04.2004 r., w którym założono wybudowanie do 2014 r. ok. 171 km sieci kanalizacyjnej grawitacyjno – ciśnieniowej wraz z przyłączami oraz 38 przepompowniami ścieków dla odbioru ścieków z 22 miejscowości gminy Nysa, kierując się układem istniejących kolektorów tranzytowych Nysa-Głucholazy i Nysa-Otmuchów.

c) W *Propozycji planu Aglomeracji Nyskiej* z 13 października 2007 r. określono potrzeby rzeczowe w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej w ilości 375,4 km sieci kanalizacyjnej.

d) W planach inwestycyjnych spółki komunalnej Wodociągi i Kanalizacja „AKWA” w swoich planach inwestycyjnych uwzględniono przypadające na lata 2005-2009 zadania objęte KPOŚK.

2. Zauważyć należy, że do końca 2009 r. zaplanowano wybudowanie w samej gminie Nysa 159 km sieci kanalizacyjnej z czego wykonano w ramach KPOŚK 25,1 km (Gmina Głucholazy wykonała 12,7 km).

2.1. NIK pozytywnie ocenia taki stan zaawansowania zadań KPOŚK realizowanych w gminie Nysa w ramach projektu „*Odrowadzenie ścieków sanitarnych z miasta Nysa i wsi gminy Nysa*”, ponieważ:

a) zapewniono przeprowadzenie aktualizacji dokumentacji projektowej (pochodzącej z 2005 r.) oraz uzyskanie niezbędnych decyzji lokalizacyjnych, o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wraz z wymaganymi opiniami i pozwoleniami wodno - prawnymi;

b) podpisano 8 umów o wykonanie robót z wykonawcami wybranymi w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówień publicznych, w których określony został termin zakończenia realizacji zadań do końca 2009 r. Terminy zakończenia poszczególnych zadań, z przyczyn niezależnych od gminy, zostały obecnie przesunięte średnio o 17 miesięcy, a umowy przewidują wybudowanie 159,9 km sieci.

² rozporządzenie Wojewody Opolskiego nr 0151/P/08 z dnia 24 stycznia 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Nysa na obszarach gmin: Nysa, Głucholazy, Otmuchów, Paczków, Pakosławice (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 8, poz. 207)

c) Planowo zrealizowano prace budowlane w ramach zadania Nr 2204/PL/16C/PE012-06.”, które zakończono 14 czerwca 2008 r. Zakres rzeczowy tego zadania obejmował budowę sieci sanitarnej, przyłączy, rurociągów tłocznych wraz z przepompowniami dla rejonów miejskich Nysy (Górna Wieś, Al. Wojska Polskiego, ul. Jagiełły, osiedle przy Otmuchowskiej) oraz wieś Przełęk i część wsi Goświnowice.

2.2. W wyniku m.in. powyższych działań z zadań zaplanowanych w KPOŚK w aglomeracji Nysa na lata 2007-2013, obejmujących wybudowanie 50,5 km sieci kanalizacyjnej i modernizację dalszych 5,0 km sieci, do dnia 30.06.2008 r. wybudowanych zostało na terenie dwóch gmin (Nysa i Głuchołazy) 37,8 km, tj. 75% planowanej długości. W pozostałych gminach aglomeracji zadań KPOŚK nie wykonywano.

Zdaniem NIK stan zaawansowania prac nad realizacją KPOŚK w gminach Otmuchów, Paczków i Pakosławice jest nieodpowiedni, tzn. poza opracowaniem studium wykonalności lub koncepcji kanalizacji nie podjęto innych prac, co w obecnej sytuacji zagraża terminowej realizacji zadań objętych programem na ich terenie.

3. NIK pozytywnie ocenia sposób i wielkość zaangażowanych przez Gminę Nysa środków finansowych oraz stopień ich wykorzystania na zadania wykonywane w ramach KPOŚK.

3.1. Finansowanie przedsięwzięcia inwestycyjnego pn. *„Odprowadzenie ścieków sanitarnych z miasta Nysa i wsi gminy Nysa”* zapewniono poprzez pozyskanie środków z następujących źródeł :

a) z Funduszu Spójności pozyskano 15 389,3 tys. Euro, tj. 85 % kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia. Wniosek o dofinansowanie tego zadania złożony został w dniu 26.07.2004 r. przez spółkę Wodociągi i Kanalizację „AKWA” jako beneficjenta końcowego ww. przedsięwzięcia.

b) z funduszy ekologicznych: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uzyskano pożyczkę w kwocie 5 514,4 tys. zł. i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu uzyskano pożyczkę w kwocie 1 459,7 tys. zł,

c) zainwestowano środki własne spółki Wodociągi i Kanalizacja „AKWA” w kwocie 3 386,7 tys. zł, z czego 1 611,8 tys. zł pochodziło ze środków uzyskanych przez spółkę od gminy w wyniku podniesienia kapitału.

3.2 Pomimo, że KPOŚK nie przewidywał nakładów inwestycyjnych na wyposażenie i modernizację oczyszczalni ścieków w Nysie to jednak w latach 2006-2008 Gmina Nysa, w ramach wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych

i kanalizacyjnych spółki Wodociągi i Kanalizacja AKWA, wydatkowała na ten cel z własnych środków 1 859 tys. zł, z przeznaczeniem na wykonanie osadników wstępnych radiacyjnych i wirówkę osadów.

3.3 NIK zwraca uwagę na fakt, iż sposób wydatkowania ww. środków nie był kontrolowany przez Gminę Nysa sposobu sprawowania nadzoru nad wykorzystaniem środków z budżetu gminy przekazywanych spółce Wodociąg i Kanalizacji „AKWA”, a także brak kontroli wewnętrznej i przeprowadzania audytu finansowego u tego przedsiębiorcy.

4. W ocenie NIK zrealizowane zadania w ramach KPOŚK w Gminie Nysa miały znaczący wpływ na uzyskanie pozytywnych efektów ekologicznych w 2007 r. w porównaniu z rokiem 2005, o czym świadczy: wzrost ilości ścieków przyjmowanych i oczyszczonych przez oczyszczalnię ścieków w Nysie o 21,0 % (tj. o 3 137 m³/dobę), osiąganie lepszych od wymaganych wskaźników redukcji zanieczyszczeń BZT₅ (z 98 % do 99 %), N_{og} (z 86 % do 89 %), P_{og} (z 95 % do 98 %) i ChZT (98 %).

4.1. Zastrzeżenia NIK budzi natomiast przekraczanie przez oczyszczalnię eksploatowaną przez spółkę gminną AKWA, wyznaczonego przez Wojewodę (decyzja ŚR.III.HSAC-6620-38/04 z 10 listopada 2004 r. obowiązująca do 31.08.2014 r.) limitu wytwarzania osadów ściekowych, wynoszącego 12 000 ton/rok. I tak: w 2006 r. przekroczono dopuszczalną wielkość wytworzonych osadów o 4 264 tony, tj. o 35,5 %, w 2007 r. o 5 859 ton, tj. o 45,5 %, a w I półroczu 2008 r. przekroczenie wynosiło ponad 76%, tj. o 9 150 ton.

5. W ocenie NIK monitorowanie realizacji KPOŚK w aglomeracji Nysa było prowadzone przez organy gminy Nysa (Burmistrza Nysy), tzw. gminę wiodącą, w ograniczonym zakresie, poprzez gromadzenie informacji niezbędnych do tego, by złożyć roczne informacje z realizacji zadań inwestycyjnych właściwym służbom Wojewody Opolskiego.

Powyższa sytuacja była wynikiem braku w obowiązujących przepisach prawa, (np. w ustawie z dnia 8 lipca 2001 r. Prawo wodne³), uregulowań dotyczących koordynacji, nadzorowania i monitorowania realizacji przez jedną z gmin aglomeracji, w tym uregulowań określających status oraz prawa i obowiązki gminy wiodącej w aglomeracji, podczas gdy z art. 7 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁴ oraz z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵ wynika, że zadania inwestycyjne w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

i sanitarnej, realizowane przez gminy wchodzące w skład aglomeracji, gminy realizują w ramach zadań własnych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Doprowadzenie do zgodności ilości faktycznie wytworzonych osadów ściekowych z ilością dopuszczoną, określoną w pozwoleniu na wytwarzanie odpadów udzielonym decyzją Wojewody Opolskiego.**
- 2. Rozważenie, w porozumieniu z pozostałymi gminami wchodzącymi w skład aglomeracji Nysa, uregulowania spraw dotyczących koordynacji, nadzoru i monitorowania realizacji zadań z zakresu KPOŚK.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Burmistrz w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Burmistrz prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Opolu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.